

O časovni dobi svetovne vojske.

Mnogo in v marsikaterem oziru se je sedanja vojska že primerjala z vojskami, katere so naši očetje doživelji, toda danes smemo reči, da dotične primere niso bile koristne. Zgodovina se nikdar ne zataji. Ne različnost, temveč sličnost (podobnost) dogodkov pod izpremenjenimi časovnimi razmerami bi nas še le primoral, da bi znali na tehtne izpremembe sklepati.

Da mora ta vojska dvajsetega stoletja nam nekaj nowega in nepričakovana prinesti, to zapopademo. V čem pa bi znala novost obstati? Najbrž bo menda vojska le kratko časa trajala. Izkušnje iz prejšnjega stoletja so to prerokovalo in merodajni krogi kakor so n. pr. vojaški in učenjaški ter gospodarski krogi, so bili tega mnenja. Strašansko število bojevnikov, nezashčitani naporji in neizmerni stroški: vse to je kazalo na hitro odločitev.

Toda kolikor besedi, tolkor zmot; to vemo sedaj. Vesoljna mobilizacija ljudstev ni izčrpana; bila je v kratkem le še z večjimi mobiliziranimi masami izpopolnjena. Naporji prekosili so dozvezno mogočnost, toda premagali so se. Stroški prekašajo proračune dva do trikrat, in vsakdo se je motil, ki je mislil, da je zaradi njih preogromne višine svetovna vojska nemogoča; sedaj smo izprevideli, da pri vojski ni denar gospodar.

Danes se nam zdi način, po katerem smo preje sklepali, nekako čuden. Zakaj bi morala biti vojska kratka, v kateri nastopajo neizmerno večje mase? Kako da vendar nismo naraščajočo razsežnost tudi na čas uporabili? Velika krogla se počasneje vrta kakor mala in ta fizični zakon bi bili lahko tudi na vojsko obrnili.

Najnovnejše izkušnje so tudi naše misli in naše sklepe izpremenile, kajti naš časovni čut uravnan je sedaj na trajnost. Da upamo na zmago in sicer na skorajno zmago, to je samoobsebi umevno. Nestrnost, s katero smo začetkoma vojske skoraj vsak dan pričakovali poročila o velikih odločilnih bitkah, je izginila in vojska na stalnih točkah je naučila čakati tudi nas, kateri smo ostali doma. Sliši se pač še tudi vprašanje, kako dolgo da še zna vojska trajati, toda vprašanje in ugibanje ima znak, da smo postali bolj mirne, hladne krvi kakor smo bili še pred nedavnim časom. Sedaj zapopademo, da je čas vojno torišče in ob enem tudi vojno sredstvo, kakor je vsako drugo sredstvo in da nikdar ne стоji izven vojnih pogojev. Čas se rabi pri vojski ravno tako, kakor se rabijo topovi, nova municija in sveži človeški material; in vojna doba se presoja glede svoje rabnosti in primernosti ravno tako kakor vsako drago vojno sredstvo, ki se je rabilo in se še rabi, ker je — kakor že rečeno — čas tudi vojno sredstvo.

Zato si moramo uporabo časa ravno tako zagotoviti kakor povoljno množino orožja, živil in drugega materiala. S tem, da hočejo nas sovražniki izstradati, ničesar družega ne namejavajo, kakor da si prilastē in izkoristijo moč časa. Naša naloga naj bo toraj, da dobimo to moč na našo stran. Prizadevati si moramo, da bodoča čas naših sovražnikov si znali ravno tako v našo korist obrniti kakor si znamo njihove vsakovrstne slabe strani. Po mnogoterih izgubljenih bitkah, kljub neizmernim žrtvam na ljudeh in tudi deželah, si sovražniki vendar še domišljajo, da so glede časa na boljšem kakor mi in naš zvesti zaveznički. Ako jih enkrat prepičamo o tej njihovi zmoti, tedaj pade tudi obenem njihovo največje upanje in najslabša napa — pod klop.

— t —

Vojške zadeve.

Pravice vojakov in njih svojcev.

Nadaljevanje.

Kdaj in komu se izplačuje podpora?

Podpora se izplačuje tistem, ki je v zglastvi opravičene zahteve označen kot prejemalec. Če ne živijo opravičenci v enem stanovanju, se lahko pove, da naj se pošilja denar vsakemu posebej. Toda bolje je, če se opravičenci že prej takoj zedinijo, da prihaja denar za vse na enega izmed njih. Oblastnija pošilja namreč denar samo

na eno osebo za vse družinske člane, četudi se jih imenuje več za prejemalce. Če ji je izbira prosta, pošilje denar prvemu najblžnjemu sorodniku vpoklicanega. Da oblastnija ne utegne pogoditi pri izberi za družino nengodno, je torej bolje, če se že poprej družina sama zedini in prejemalca navede. Na razdelitev denarja v družini oblastnija ne vpliva nič.

Podpora se izplačujejo polmesečno, in sicer, če je le mogoče, vsakega 1. in 16. v mesecu. Izplačevati bi se imele vedno vnaprej. Že zaradi tega je potrebno, da se priglasi zahtevo čimprej. Podpora ni treba vračati, čeprav se vrne vpoklicani pred dnem, do katerega je bila podpora izplačana.

Kdo odločuje o pravici do podpore?

Ali dobi družinski član vpoklicanega podpora ali ne, presojo komisije, ki sestoji iz enega zastopnika finančne deželne oblasti in enega zastopnika deželnega odbora. Na Dunaju, v Ljubljani, v Celju, v Gradcu in v drugih mestih z lastnim statutom, pa je član komisije načelo zastopnika deželnega odbora občinski organ, ki ga določi župan.

Občine so dolžne na zahtevo oblastnij pri izvrševanju postave sodelovati, predvsem torej skrbeti za pritožbe. Politična oblastnija more tudi določiti poljubne osebe za zaupnike glasovanja.

Kakšnega vzklica proti odločitvi komisije pač ni. Toda lahko se pa, če je bila prošnja odklonjena ali če ni imela uspeha v polnem obsegu, napravi pismena prijava na komisijo, ki ima svoj sedež pri politični oblastniji (okrajno glavarstvo, magistrat). V prijavi naj se navede, v koliko se je komisija pri odločitvi zmotila, in naj se prosi za predragičo in razveljavljenje prejšnje odločitve in za drugo, novo in pravično razsodbo.

2. Kaj dobe vojni pohabljenc?

Naravno je, da ima država dolžnost, skrbeti za tiste, ki so se pohabili v vojski. V Avstriji so doslej za vejne pohabljence penzije, ki jih zakon dovoljuje, tako majhne. Zakon glede vojaškega oskrbovanja oseb v armadi, v vojni mornarici in v domobrambi je bil izdan dne 27. decembra 1875. Izpolnitve, ki so bile dostavljene z zakonom v letu 1891 in 1896, se ne dotikajo njekjer bistva zakona in višine penzije.

Kdo ima pravico do penzije?

Podčastniki in vojaki imajo, vseeno kako dolgo je trajala njihova službenega doba, pravico do trajne invalidne penzije, če so postali nesposobni za službo

vsled ranjenja pred sovražnikom ali vsled vojnih naporov;

vsled oslabljenja na umu, božasti, oslepljenja na obeh očeh ali vsled iz ohromelosti izvirajoče nemoči;

vsled zunanjega poškodb, ki je nastala brez lastne kriče v izvrševanju službe, ali

vsled drugačne poljubne bolezni, ki kvarji zdravje, in ki je nastala zaradi posebnosti vojaške službe kakor tudi zaradi epidemičnih in endemičnih bolezni ali zaradi nalezljive bolezni na očeh.

Dočim dobe vojaki in podčastniki, ki so služili deset let aktivno, penzijo, če so postali nesposobni samo za vsakršno vojaško službo, nezmožnost za meščanski zasluzek pa ne pride v poštev, dobe trajno invalidno penzijo vojaki z manj nego desetletnim službenim časom samo potem, če so postali tudi za zmerom za meščanski zasluzek nezmožni.

Kogar so pri superarbitraciji sicer spoznali za invalida (nesposobnega za vojaško službo) a še vendar za zasluzek zmožnega, se sme zglasiti tekom petih mesecov k novi superarbitraciji. Če razsodi ta, da so ga bili spoznali za službo nesposobnega vsled nemoči in da je postal za zasluzek nezmožen, potem dobi invalidno penzijo.

Imamo pa tudi invalidno penzijo, ki se priznava samo za določen čas. Če se namreč pri superarbitraciji izkaže, da je vojak pač zasno nesposoben za vojaško službo in nezmožen za kakšen zasluzek, da pa se more pričakovati izboljšanje in vsled tega določena mejna vojaške sposobnosti in zmožnosti za zasluzek, potem se

mu zagotovi penzija začasno za določen čas in sicer najmanj za eno leto in največ za tri leta. Po preteklu tega časa pride spet k superarbitraciji, pri kateri se sklepa nadalje.

Postava določa, da se vojna leta dvojno vstrejejo, to se pravi, da se k vsakemu bojnemu pobodu zaračuna še eno leto službenega časa. Ker se pa tudi s zaračunjanjem tega leta večinoma ne doseže službenega časa desetih let, ne izpremeni to zaračunanje ničesar.

Kako visoka je invalidna penzija?

Leta 1875. določene vojaške invalidne penzije so jako majhne. Stopnjujejo se po šarži, ki jo je vojak resnično imel. Titularna šarža ne daje nobene pravice do višje penzije. Če je bil kdo n. pr. prostak titularni korporal, dobi samo penzijo prostaka.

Penzija znaša za:

vojaka brez šarže	6	kron	mesečno
prostaka	8	"	"
korporala	10	"	"
četovodjo	12	"	"
narednika	14	"	"

Odločujoče je samo to, če je dotičnik „zmožen za meščanski zasluzek“, če ima pohabljene dohodke, ki ne izvirajo iz polnega delovanja normalne delovne moči (obresti velikega imetja, invalidna renta iz zavarovalniške penzije za nastavljence, podpore), je vseeno.

Podpora doklada za ranjence.

Razen invalidne penzije določa postava tudi podporne doklade za ranjence. Doklada za ranjence je od invalidne penzije popolnoma neodvisna in se plačuje tudi tedaj, če je ostal vojak kljub ranjenju zmožen za meščanski zasluzek. So toraj ljudje, ki dobe samo doklado za ranjence, in zopet tretji, ki dobe oboje skupaj, in invalidno penzijo in doklado za ranjence.

Doklada za ranjence je enako visoka po 8 K, po 16 K in po 23 K in 33 vin. mesečno, je li imel vojak šaržo ali ne.

Vojaki, ki so bili ranjeni od sovražnega orožja ali od drugačnega bojnega aparata ter so postali vsled tega nesposobni za službo, dobe mesečno 8 K.

(Dalje)

Gospodarske stvari.

Podpora za nakup sejalnih strojev. C. kr. poljedelsko ministerstvo je glasom odloka z dne 24. februarja 1915, št. 51.071 ex 1914, z ozirom na dejstvo, da je v tem letu potrebna posebna štedljivost s žitnim semenjem, ta štedljivost se pa v visoki meri da doseči z vrstno setvijo, s setvio s sejalnim strojem pripravljeno, dovoliti za vsak v tej nasadni dobi od poljedelcev, poljedelskih zadrug, društev ali občin na Štajerskem kupljen sejalni stroj kupcu iz dotece za pospeševanje živinoreje, oskrbljene z zakonom z dne 30. decembra 1909, drž. zak. št. 222, podporo po 100 K (sto kron) in sicer pod sledečimi pogoji:

1. Prošnje za dovoljenje teh podpor se morajo na Štajerskem predložiti c. kr. poljedelskemu ministerstvu potom c. kr. poljedelske družbe na Štajerskem v Gradcu ter jim priložiti faktura o nakupu stroja; imenovana družba mora potrditi istinitost nakupa in sposobnost stroja.

2. Cena, za katero se je nakupil dotični stroj mora biti najmanj za 15% nižja, kot bi jo računala dobavna tvrdka za jednak stroj leta 1914.

3. Razventega morajo veljati plačilni pogoji, ki niso neugodnejši, kot slediči:

Cena se plača v treh jednakih obrokih, od katerih se plača prvi pri naročitvi, drugi v jeseni leta 1915, tretji spomladi leta 1916, pri čemur se morajo plačati od tretjega obroka od 1. januarja 1916 naprej 6% obresti.

4. Sejalni stroji, ki bi se nakupili z državno podporo, v kolikor si jih nabavijo posamezni poljedelci, naj bi se, če le možno, prepuščali v porabo tudi sosedom.

Imenovanje žetvenih komisarjev za zagotovljenje poljskega dela in žetve v letošnjem letu. Da se zagotovijo poljska dela in žetev, je imenovalo c. kr. namestništvo ravno tako kakor lansko leto sporazumno s štajerskim deželnim

odborom sledeče organe za naslednje okraje, ki pridejo za slovensko prebivalstvo v poštev:

1. Franceta Goričan, potovalnega učitelja, za sodni okraj Celje, Šmarje, Laško, politični okraj Konjice.

2. Martina Jelovšeka, živinorejskega nadzornika, za politični okraj Slovenji Gradec, sodna okraj Gornjiograd in Vrantsko.

3. Antona Jentsch, ravnatelja, za politični okraj Radgona, sodna okraj Lipnica, Wildon.

4. Karola Kittel, asistenta, za sodniški okraj Arvež.

5. Franceta Matiašič, c. k. vinarskega nadzornika, za politična okraja Ptuj in Brežice.

6. Rikarda Petrovan, c. k. kletarskega nadzornika, za sodniška okraja Maribor in Sv. Lenart.

7. Otona Brüdersa, strokovnega nadzornovalnega organa za celo krovino za pridelovanje zelenjadi in krompirja.

Ti organi niso le dolžni natanko čuvati, da se ljudstvo natanko ravna po obstoječih ukazih o obdelovanju produktivnega površja s žitom, oziroma z zelenjadami, ampak morajo iti kmetovalcem v vseh kmetijskih zadevah na roko z dejanjem in nasveti.

Zaukaze žetvenih komisarjev, ki nosijo v službi na levi roki belozelen trak in imajo tudi posebne izkaznice, morajo na vsak način ubogati žetvene komisije in kmetovalci v vseh zadevah, ki se tičajo obdelovanja polja in žetve.

Ob tej priliki se posebič opozarja nameštinstvo kmetovalcev na sledeče točke:

Da postane zemlja krepka in rodovitna, počaga se naj največja važnost na zadostno producijo, pravo ravnanje in uporabo hlevskega gnoja; ako pa ga sploh nimamo ali ne v zadostnih množinah, naj se pravočasno skribi za zadostne množine umetnih gnojil.

Nadalje se naj zemlja obseje s semenjem najboljše vrste, kajti od njega zavisi, kakor od pravega kolobarjenja kakovost pridelkov.

Vsepovsod, kjer je setev slabo prezimila, se naj dotočno površje podorje, in zemlja poseje z drugim primernim letnim semenom, da se na ta način popolnoma izrabi ves za obdelovanje pripraven svet. Tudi se naj obrača na gojo in ohranjenje domače živine največja pozornost. Ker je vsled vojaške dobave število konj jako zmanjšano, treba bo tudi v večji meri privaditi krate za vožnjo.

Samoobsebi je umeyno, da je treba z ozirom na zmiraj grozčo nevarnost kuge na gobcu in parkljih, kako paziti na zdravstveno stanje domače živine.

Razglas glede oddaje subvencijskih bikov okrajem, podružnicam in občinam. Centralni odbor bo sprejemal tudi leta 1915 po razmerju sredstev, katera mu bodeta dala na razpolago državna vlada in visoki deželnji odbor, prošnje za subvencijonirane bike iz takih okrajev, v katerih ni poskrbljeno za urejevo bikorejo niti z živinorejskimi, niti z bikorejskimi zadrgami. Ker bodo državna sredstva vsled vojnega položaja najbrž zdatno skrčena, nastane neizogibna potreba, nastaviti bike le v takih občinah, kjer sploh ni za plemenitev pripravnih bikov plemenjakov; v onih občinah, v katerih se že nahajajo subvencijonirani biki, pa skribeti z umno rejo in gojo za to, da ostanejo za plemenitev uporabni še nadaljnje leto. Stremiti bo se toraj moralno za tem, da se zahteva triletna, oziroma štiriletna doba vzdrževanja bika; sicer se je bat, da bi se vsled pomanjkanja denarnih sredstev ne mogel pokriti pomanjkljaj. Plemenki biki se bodo nakupili pod strokovnjaškim nadzorstvom deželnih strokovnjakov, kakov tudi uradnih živinozdravnikov spomladi 1915 in jeseni 1915 v domačih plemenitih okoliših. Nakupne in prevozne stroške trpi subvencijski sklad. Subvencijski biki se oddajo od postaje proč, katero je treba naznaniti. Od te naprej pa mora plačati nadaljnje prevozne stroške prevzemnik bika. Prošniki dobijo bike za 60% kupne cene; v

slednjo se všeje varščina po 50 K, katero je treba položiti. Jamstvena doba traja 2 leti, to se pravi, pri pravilni oskrbi bika preide plemenjak po 2 letih v last prejemnika. Ako pa biko korejec ne izpoljuje dolžnosti, za katere se mora prej obvezati s posebnim reverzom, obvezan je vrniti subvencijo. Tudi zapade njegova varščina, če ne prevzame poslanega bika. Kmetovalci, ki želijo dobiti plemenitega bika, morajo to v prvi vrsti naznaniti okrajnemu odboru, in če ta odkloni posredovanje, načelstvu najbliže kmetijske podružnice ali pa domačemu občinskemu predstojništvu in položiti pri predznambi za subvencijskega bika varščino v znesku 50 K ter podpisati obveznico. Da si kmetijska družba lahko pravočasno oskrbi potrebitno število bikov, želimo, da se ji predložijo prijave vsaj najpozneje do konca meseca aprila 1915. Družba se ne more obvezati, da bo bika poslala do kaktega že v naprej določenega roka. Ako se ne bi mogla potreba pokriti spomladi, zgodilo bo se to naknadno z jesenskim nakupom. Reverzi se dobijo pri kmetijski družbi ali pa pri okrajnih zastopih. — V gradu, dne 21. januarja 1915. Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

P. n. svinjerejem na Štajerskem. Z ozirom na namearovano pomnoženo oddajo plemenitih merjascev zastran c. k. kmetijske družbe najbrž ne bo zadostovalo število merjačekov iz družbenih vzrejališč in iz posameznih zasebnih svinjerejskih gospodarstev, od katerih je do sedaj kupoval osrednji odbor plemenitke merjasce. Nastala bo potreba, privzeti za prodajo merjačkov tudi druge zasebne vzreje, katero so se izkazale, zlasti pa one, kojih plemenitki živali izhajajo iz družbenih vzrejališč. Prijazno vabimo vse svinjerejce, naj se zglašijo pri osrednjem odboru c. k. kmetijske družbe in naznanijo, koliko merjačekov v starosti 5 do 7 mesecov bi mogli dobiti leta 1915 c. k. kmetijski družbi. — Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Vporabljanje vseh za pašo živine primernih planin in pašnikov. V interesu splošnosti se zahteva, da bi se redilo vedno več živine. K temu pa se rabi več krme in to zahteva najmo, da bi se naj kolikor mogoče izrabljale vse možnosti za prerez živine.

Iz mnaj poljedelskih krogov je posneti, da se v resnicni ne izrabljajo vse za pašo živine primerne planine in pašniki od njihovih posestnikov.

Občinska predstojništva morajo torej s pozivbami vgotoviti vse take planine in pašnike, ki se dosedaj niso vporabljali za pašo in morajo opominjati njih posestnike, da dajo to zemljo na razpolago za pašo.

Kadar bodo po primerni razglasitvi na razpolago taki kosi zemlje v občini kakor tudi med sosednimi občinami — potem se bodo moralo vplivati na to, da se na take pašnike, ki so na razpolago, spusti po občinah ali po dogovoru dveh ali več sosednjih občin mlada živina in sicer tako, da se gonijo na pašo na strome in manj dobre planine ovce in koze.

Naredbe proti alkoholizmu. Med pojave, na katere morajo politične oblasti med izrednimi razmerami, ki so posledica vojnega stanja, radi vzdrževanja javne varnosti in javnega reda kakor tudi v higijeničnem in ljudsko-gospodarskem oziru obrati posebno opozornost, spada zloraba alkohola, ki se v mnogih krajih tudi v tem resnem času neprehenoma razširja. Alkoholizem ne zmanjšuje samo odpornosti človeškega telesa proti žugajočim kažnjim boleznim, tem ne ogroža samo prehranitve ljudstva in javne varnosti in reda, ampak tudi vzbuja javno pohujanje in žali domoljubna častva vseh lojalnih elementov, ki so v tem resnem času v skrbi za blagostanje države.

Najbolj vspešno varstvo in najbolj vspešna odpomoč proti uničujočim in žalostnim učinkom zlorabe alkohola v sedanjem času bi bile pred vsem naredbe, ki neposredno zabranjujejo užitek

žganjih opojnih piča in ki imajo namen omejati priložnost pitja.

Za naredbe te vrste morajo zadostovati obstoječe zakonite norme tako dolgo, da bode izdan zakon o pijačevanju.

Razven obtnega reda (§ 54, odst. 2) nudijo Najvišje določbe, izdane z ukazom z dne 19. januarja 1853, št. 10 drž. zak., o delokrogu političnih oblasti ter temeljna načela o delokrogu političnih oblasti ter temeljna načela o delokrogu policijskih oblasti z dne 10. decembra 1850 političnim in cesarskim policijskim oblastvom zelo dragocen pripomoček za boj proti zlorabi alkohola. V tem oziru pridejo pred vsem v poštev §§ 22 in 35 A. Najvišjih določb o ustanovitvi in uradovanju okrajin uradov oziroma političnih okrajin uradov, po katerih mora politična okrajna oblast skrbeti za vzdrževanje varnosti in javnega reda in miru in ukremiti vse naredbe, ki se odredijo v zadevi policijske uprave s zakoni in ukazi predstavljenih oblasti ali katere ista sama odredi.

A. Z odlokom z dne 30. avgusta 1914, št. 7/425Mob./1, je ukazalo namestništvo političnim podoblastvom po § 1, odstavek 4, ministarskega ukaza z dne 3. aprila 1855, drž. zak. št. 62, ako je za krajevne razmere potrebno, za čas sedanjega izrednega položaja omejevati uro zapiranja za gostilniške in krčmarske obrti oziroma za posamezne kategorije gostilniških in krčmarskih obrti (za žganjarne itd.). v vseh ali pa v posameznih krajevnih občinah svojega upravnega okraja.

B. Z odlokom z dne 14. septembra 1914, št. 27.800, je priporočilo trgovsko ministerstvo "omejitev policijske zatvorne ure za žganjarne", k čemur dajejo pripomoček določbe § 54 obtnega reda. Pri intimaciji tega odloka tuur. št. 4/3512/1, z dne 21. oktobra 1914 je bilo podoblastvom prepričeno, da nadalje omejijo uro zapiranja za žganjarne in vinočke, kjer se vino stope pije, pod gotovimi pogoji tudi črez mero pod A že danih ukazov ter določijo popolno zapiranje žganjarn in prodajal na malo ob nedeljah in praznikih, da z eventuelnim diferenciranjem obratov tudi določijo za ostale gostilniške in krčmarske obrti primerno policijsko uro, kolikor je to mogoče brez prevelikega otežkočenja javnega prometa in legitimnega pridobitnega življenja.

C. Z odlokom z dne 20. januarja 1915, št. 10.958, je c. in kr. vojno ministerstvo načeloma prepovedalo oddajo alkoholnih piča moštvu v železniškem prometu in ukazalo transportnim poveljnikom (ter jim istočasno dalo ukaze o posameznih izjemnih slučajih), da naj skrbijo za to, da 5 ur pred nastopom transporta nihče ne daje četam alkoholnih piča. Ta ukaz je bil (na opomin c. kr. ministerstva za notranje stvari, z dne 9. februarja 1915, št. 1654/S) z razglasom namestništva z dne 18. februarja 1915, št. 11/363/1, splošno (zlasti z lepkami na kolodvorih) publiciran in pod podoblastvom intimirani z ukazom, da opozorijo gostilničarje na kolodvorih kakor tudi okrepčevalna mesta, Ručecga križa" na to prepoved s posebnimi dopisi.

K temu se naj tudi pripomai, da je c. kr. železniško ministerstvo prepovedalo vsem železniškim gostilnam v področju c. kr. državnih železnic točiti alkoholske in žganje opojne piča moštva, ki spada h karoknemukoli vojaškemu transportu, ki je namenjen proti bojnemu pozorišču in prosilo uprave zasebnih železnic, da ukrenejo za svoje področje podobne odredbe.

D. Končno se opozarja na razglas, ki izide v št. 25 dež. zak. in uk. za Štajersko, ki zlasti urejuje čas zapiranja žganjarn in istočasno prepoveduje vsake druge točenje, malo prodajo ali prodajo na drobno žganjarn in opojnih piča v gostilnah, kavarnah, kavarniških pivnicah, trgovinah itd. za oni čas, v katerem morajo po navedenem ukazu biti žganjarne zaprte, da bi zasigural začeljen vspah, namreč omejitev zlorabe alkoholnih piča.

Od ces. kr. namestništva.

Ijem v vseh teh slučajih priporočamo. 12 steklenic pošljte poštne prosto za samo 6 kron lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa-trg 241 (Hrvatsko), kjer se obenem tudi lahko naroči Fellerjeve čistilne kroglice s znakom "Elsa Pillen", 6 škatljic za samo 4 krome in 40 vinarjev.

luos - - -

V našem kraju

se vsaka vremenska prememba posebno natančno občuti, in posledice so ji kašelj, hriwavost, bolezni v grlu in zaslezenje. Toda čestokrat smo se prepričali, da se vsa ta zla dajo urno odstra-

Skopljene in žveplanje vinogradov. Ker se še vedno sluši tariantje kmetov-vinogradnikov, da nimajo dovolj potrebe galice, tako da ne bodo mogli skropiti svojih vinogradov, sporočamo sledete:

Kmetijska družba je priskrbela perocid, ki mu mnogi, ker je nekaj novega, še ne zaupajo, pa gotovo po krivici, kajti najboljši avstrijski strokovnjaki so prepričani o njegovem popolnem učinku.

Konečno nam ostane še eno, pri nas že izkušeno sredstvo. „Tenax“ (beri tenaks).

Tenaks je modrikast prašek, ki obstoji iz zmlete galice, sode in žveplenokisle gline.

Zadnja je primešana zaradičega, da galica na listu bolj drži, sode pa namesto apna. Raba tenaksa je zelo prirosta. Za 100 litrov vode se odtehta $1\frac{1}{2}$ kg do 2 kg tege praška, se vrže v vodo in se z njo dobro premeša. Prašek se hitro raztopi in škropilna zmes je pripravljena.

Pripravlja se toraj jeko bitro sproti, če je treba lahko za vsako škropilnico posebej. V tem slučaju se vzame za vsako škropilnico 15 do 20 g. (2 deka) tenaksa.

Tenaks se dobiva v vrečah po 5,25 in 50 kg. V vrečah po 25 50 kg stane sedaj na Dunaju 180 K za 100 kg. Vožnjina ne stane veliko, ker je za polovico znižana. „Tenax“ se dobiva pri tvrdki: Dr. O. Heiner & Co, chemisches Laboratorium, Wien VI, Mollardgasse 69.

Priporočamo tistim vinogradnikom, ki še nimajo ali ne dobe potrebne galice ali perocida, da se takoj preskrbijo s tenaksom, kajti tudi tega sredstva bo kmalu zmanjšalo.

Svetujemo tudi trgovcem na deželi, da si nabavijo tenaks, ker bodo s tem zlasti manjšim vinogradnikom, ki so vajeni kupovati galico po kilogramih v prodajalnah, zelo vstregli.

Kakor galico (perocid, tenaks) in žveplo, tako si pa je treba nabaviti tudi potrebne škropilnice in žveplalnike že sedaj, ker se jih pozneje ne bo dobil. Opozarjam na to vinogradnike še posebej.

Kot najboljše, izkušene škropilnice, Avstrija stanejo sedaj po znižani tovarniški ceni z zaobjčkom vred na Dunaju 35 K 66 h, žveplalniki, ročni 10 K 20 k, nahrbnici od 26 K 90 h do 31 K 70 h.

Razne reči.

Premembra imena. Nj. ces. in kr. Apostol. Veličanstvo je dovolilo, da se Gornejrogarski slatinski vrelec sme zanaprej imenovati: Cesarjev Franc Jožefov vrelec (Kaiser Franz Josephs Quelle). Lastnik tega podjetja je gospod Konrad Keller v Podplatu.

Za „Rdeči križ“ daroval je ptujski veletržec gospod Kraker zopet 100 kron, za kar mu izreka načelništvo „Rdečega križa“ najprisrnejšo zahvalo.

Zaradi cen mesa dohajajo opetovanje pritožbe, da se prodaja isto povprečno 1 kg za 3 krone, in sicer meso od mlade živine in krav ravno tako drago kakor volovo meso, medtem ko so bile povprečne cene (živa vaga) na tukajšnjem živinskem sejmu dne 6. aprila t. l. po poročilu sejmskega komisarijata sledete: za bike 1 kg 90—110 h, za vole 1 kg 140—170 h, za krave 1 kg 100—110 h in za mlado živino 1 kg 110—130 h.

Požar. Na Velikonoč zvečer izbruhnil je v gospodarskem poslopju graščine Betnava (Windenu) v Rothweinu pri Mariboru požar, ki je uničil več objektov. Prihiteli so na pomoč požarne brambe iz Rothweina, Rossweina in iz Maribora, katerim se je posrečilo hudo ogrožena sosednja poslopja rešiti. Mariborska parna brizgalnica (za izvenmestno rabo) delovala je neprehenoma $3\frac{1}{2}$ ure. Moštvo težkega havbičnega polka štev. 14, nastanjeno v graščini Betnava, ki je last mariborskog knezoškofa, je pri gašenju vrlo sodelovalo.

Laški trg. Ferdinand Mlinarič, p. d. Šon, posestnik v Psarju pri Laškem, odšel je na pelnično sredo t. l. od doma z namenom, da kupi živino. Proti večeru taistega dne se ga je

še videlo v trgu, ko se je že domu odpravljaj. Od takrat ni sluha ni duha o njem. Prosi se toraj vsakdo, ki bi mogel kaj o Mlinariču, oziroma njegovem bivališču ali mogoče tudi smrti povedati, da taisto naznani „Solskemu vodstvu tržke šole v Laškem.“

Ruske grozovitosti v Memelu in ondotnem okrožju, koje so bili v pretečenem tednu začasno zasedli, so bile tako nezaslišane kakor se to le še bera v starih pripovedkah o divjih Hunih pod njihovem kralju Atila, kojega zgodovina imenuje „šibo božjo“. Požigali so mesta, trge in vasi, morili civilno prebivalstvo brez razločka starosti in spola, in kar je najkrutnejše: posljevali so žene in dekleta do smrti. Tako so n. pr. v vasi Janiške hčer posestnika Lipke tako zlorobljeni, da je vsled prestanih silovitosti vprlo svojih oskrunjevalec izdihnila, nakar se je šemati iz žalosti zastripila in oče žile prerezal, ker je raje umrl kakor da bi preživel tako nečloveško ravnanje teh divjakov.

Strašna smrt otroka. Iz Ribnica na Pohorju se poroča: Posestnica Terezija Sabovnik je rezala seno; pomagal ji je njen 8 letni sinček Rupert, ki se je odstranil, nakar je rezalni, z vodo gnani stroj obstal. Mati je hitela v hišni mlin, kjer je našla sina Ruperta, že mrtvega ki je prišel med jermen.

Deset miljonov vojne kontribucije so naložili Rusi guberniji Przemysl. Pred vojsko je 1 rubelj veljal v Avstriji 2 K 53 vin., a sedaj se zaračuni samo s 1 K 82 vin. Rusi bodo baje gubernijo Przemysl razdelili v šest okrajov in mesto Przemysl z okolico bo četrta ruska gubernija v Galiciji.

Število vjetih Rusov v mescu marcu, in sicer samo od naših avstrijskih čet, znaša 183 častnikov in 39.942 mož. Nemci so v mesecu marcu vjeli vsega skupaj 55.860 Rusov.

Kedaj se bo končala vojska? Graški „Tagblatt“ poroča iz Maribora sledete: V začetku lanskega leta je neka 85 let stara žena v Mariboru svojim znancem in znankam ponudila stavno (Wette), da bode se 26. julija pričela velika vojska. V resnici so se pričele sovražnosti med Avstrijo in Srbijo tega dne. O pričetku marca t. l. je ta žena zopet ponudila stavno, da se bode sedanja vojska končala 27. maja t. l. Nek mož je stavno sprejel, toda moral je stavljeni znesek 200 kron pismeno potrditi in se zavezati, da bo omenjeni znesek izplačal dedičem une stare žene, ki je izpovedala, da sama tega obroka ne bo doživel, temveč že 25. marca t. l. umrla. No resnično je starka dne 25. marca umrl! — Pričakuje se sedaj le še, če se bode tudi tretji del njenih prerokovanj izpolnil, nameč: Ali se bo resnično tudi vojska dne 27. maja t. l. končala? To pa je nekaj za vražarje! Če tudi tretje bo, tedaj v „kolendro“ žnjo!

Galiških beguncev biva na Dunaju 150.000, na ostalem Nižjem Avstrijskem 25.000, na Zg. Avstrijskem 22.000, na Štajerskem 30.000, na

Koroškem 10.000, na Solnograskem 3000, na Tirolskem 2000, na Kranjskem 4000, na Češkem 115.000, na Moravskem 35.000, v Šleziji 5000. Če prištejemo malo število na Ogrskem bivajočih beguncev in takih, ki so odpotovali še kam drugam, se ceni število galiških beguncev na 500.000; med njimi do 250.000 Poljakov, 220.000 judov in do 30.000 Rusinov. Na Štajerskem je nastanjenih v taboru Wagna 14.000, v St Michaelu približno 1000 beguncev.

Kje še ne vedo ničesar o sedanjem vojski? Ne zdi se nam čudno, ako morebiti v notranjih delih Afrike ali Azije še dosedaj ne vedo ničesar o izbruhu in poteku strašanske svetovne vojske, toda skoraj neverjetno se sme imenovati, ako na kosu suhe zemlje, ki pripada pod angleško krono, prebivalci o tej vojski še ničesar ne vedo. In vendar je tako. Otok Tristan de Cunha v Atlantskem oceanu, ki dobiva pošto iz drugih delov sveta samo enkrat v letu, dosedaj še ni dobil obvestila o tej vojski.

Štajerski učitelji v vojski. Kakor se nam od verodostojne strani poroča je bilo do konca januarja t. l. vpoklicanih v vojaško službo 711 učiteljev in sicer 222 iz slovenskega, 489 pa iz nemškega dela dežele; to je tolikor kakor 36 odstotkov vseh štajerskih učnih moči.

Škoda je, da nismo bližje morjai Iz Reke se poroča, da je ondi vsak dan nenavadno velika množina rib na prodaj. Največ je malih sardel, kojih stane v kilogram 24 do 32 vinarjev, včasih so pa celo po 8 vin. 1 kg. Tamkaj se toraj ubožnejšim ljudskim masam ni treba batiti lakote, kakor drugod, kjer postaja draginja že jaka občutljiva.

V ruskem vjetništvu je med obilico družih tudi nadporočnik (zrakoplovec) Anton Morocutti, sin umirovljenega višjeodnega svetnika Morocutti-ja v Mariboru. Vjet je bil obenem s zrakoplovcem porečnikom Wanekom.

Smrt iz neprevidnosti. Dne 31. marca ste dekli Barbara Suntinger in Ana Oberdorfer pri posestniku Petru Haritzer v Döllach-u na Koroškem snažili hišna tla. Med delom vzele Suntinger v roko puško, ki je visela na steni ter nameri žnjo na svojo tovarišico. Nato odda Suntinger puško Ani Oberdorfer, katera jo prime za kopito. V tem trenutku se puška sproži in kroglija zadene Barabaro v glavo tako hudo, da ji je na levem stran del možganov izstropilo. Brezavestno so spravili takoj v postelj, kjer je v kratkih trenutkih umrla. Bila je še le komaj 23 leta stara.

Posredovanje glede kmetovalskih delavcev. Ces. kr. kmetijska družba na Dunaju naznanja, da posreduje pri oddaji kmetijskih delavcev za raznovrstna dela na grajsčinah kakor tudi na kmečkih posestvih. Delavci se pred oddajo skozi 3 tedne opazujejo oziroma razokožujejo, da se potem takoj pri njih ni batiti kakje bolezni. Piše se naj: „An das Arbeitsamt der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien, I, Schaufler

Pogled na Przemysl.

Podoba nam kaže mesto in trdnjava Przemysl, ki se je po štiri polmesecen obleganju vsled gladu moral Rusom udati.

Ali si se na Štajerca že naročil? Ako ne, storji to takoj!

Ansicht von Przemysl.

po 3-, 5-, 6- kron se dobijo v zalogi

SLAWITSCH & HELLER

trgovina v Ptaju.

Stole (Zimmersessel)